

УДК 631.51 (447.42)

ВПОРЯДКУВАННЯ ОРНИХ ЗЕМЕЛЬ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАБАРСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ АНДРУШІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

І. Ф. Карась, Н. В. Трофименко, Т. М. Коткова

e-mail: iraver@ukr.net, tetjana.kotkova@gmail.com, trofimenko.nadia.v.@gmail.com

Житомирський національний агроекологічний університет

Старий бульвар, 7, м. Житомир, 10008, Україна

В результаті експлікації земель території Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області, було встановлено, що в цілому територія землеволодіння становить 1631,3 га. Склад сільськогосподарських угідь території землекористування представлений наступними категоріями: рілля (1135,57 га), пасовища (6,85 га), сіножаті (35,36 га) та багаторічні насадження (25,89 га). Сільськогосподарські землі в цілому займають практично всю територію Забарської сільської ради (73,8%) Ґрунтовий покрив угідь представлений ґрунтами перехідної зони між Поліссям і Лісостепом. Зокрема, тут наявні лучні ґрунти, в тому числі лучно-чорноземні та лучно-болотні, дернові глейові та дерново-підзолисті ґрунти, сірі ґрунти, та їх відміни (ясно-сірі та темно-сірі опідзолені), а також чорноземи типові. Визначено, що для вирощування сільськогосподарських культур використовувалися непридатні перезволожені ґрунти (129,6 га), що є нераціональним та економічно не вигідним. Зокрема, це лучно-болотні, мулуваті-болотні і торфувато-болотні, дернові глейові, торфово-болотні, ясно-сірі і сірі опідзолені глейові ґрунти. Враховуючи це, нами було проведене впорядкування орних земель на території Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області. Здійснена трансформація сільськогосподарських угідь території землекористування, в результаті якої орні землі в структурі угідь зменшилися із 94,3% до 87,0% за рахунок виведення із ріллі непридатних для вирощування заболочених земель та переведення їх в інші категорії угідь. Як наслідок, сіножаті збільшилися з 2,9% до 6,5%, пасовища – з 0,6% до 4,4%, багаторічні насадження залишилися незмінними та склали 2,1%. Враховуючи придатність ґрунтів та переважно зернову спеціалізацію району, була запроєктована дев'ятипільна зерно-просапна сівозміна із середнім розміром поля 116,4 га. Була визначена економічна ефективність запроєктованої сівозміни. Загалом виробництво валової продукції з усієї площі орних земель (1048,0 га) склало 5152,9 тис. грн, а з одного гектара ріллі – 4,9 тис. грн.

Ключові слова: *впорядкування, орні землі, сівозміна, угіддя, проект.*

Постановка проблеми

Перед суспільством стоїть складне завдання: організувати використання земель так, щоб, з одного боку, зупинити процеси деградації ґрунтів, відновити і поліпшити їх, а з другого – забезпечити підвищення ефективності виробництва за рахунок організації раціонального землеволодіння і землекористування. Воно може бути розв'язане тільки в ході землеустрою, головна мета якого полягає в організації раціонального використання і охорони створення сприятливого екологічного середовища, поліпшенні природних ландшафтів і реалізації земельного законодавства [3, 4].

З початку реформування земельних відносин роботи із землеустрою із впорядкування сільськогосподарських угідь не відповідали вимогам стабільного розвитку агроландшафтів. В результаті чого порушено й знищено сівозміни, що стало причиною нераціонального і неефективного використання земель та їх охорони. В основу проектів землеустрою щодо

обґрунтування сівозмін мають бути покладені еколого-ландшафтний та еколого-економічний підходи, які забезпечують підвищення продуктивності та охорони земель, стабілізації агроландшафтів шляхом консервації деградованих та малопродуктивних земель, урахування придатності ґрунтів орних земель для вирощування основних сільськогосподарських культур, створення сприятливих територіальних умов для організації виробничого процесу в сільськогосподарських підприємствах [9, 11].

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Фактична розораність території України становить 53,8%, чого немає в жодній країні світу. Для порівняння у США цей показник становить 27%, у Франції – 42%, у Німеччині – 33%. В середньому на одного жителя України припадає 0,71 га ріллі [9].

Вищевказані факти мають як позитивні, так і негативні тенденції. З одного боку, вдосконалення технологій і наростання виробництва сприяють більш повному

задоволенню потреб людей, збільшенню виробництва продуктів харчування. З іншого – безсистемне та безгосподарне використання землі призводить до зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення, втрату грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності з усіма екологічними та економічними наслідками [3, 4, 7].

Закон України чітко регулює особливості використання земельних ресурсів згідно з їх цільовим призначенням відповідно до розроблених та затверджених в установленому порядку проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь і передбачають заходи з охорони земель [2, 4, 6, 14].

Проте наразі основна частка землевласників та землекористувачів все ще не мають відповідних проектів землеустрою з обґрунтованою сівозміною для ведення приватного господарювання. Це означає, що у більшості випадків фізичні та юридичні особи нерационально використовують земельні ресурси України. Саме тому впорядкування угідь різних форм власності на території адміністративних одиниць з еколого-економічним обґрунтуванням сівозмін є надзвичайно актуальним нині [9, 11].

Мета, завдання та методика досліджень

Метою досліджень було вивчення існуючого стану землекористування території Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області з наступним впорядкуванням земель для забезпечення раціонального їх використання та охорони, створення сприятливого екологічного середовища і покращення природних ландшафтів.

Завданням досліджень було розробити економічно обґрунтовану сівозміну у межах землеволодіння та землекористування Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області.

Проект землеустрою щодо еколого-економічного обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь розробляється у відповідності з положеннями Земельного кодексу України, закону України «Про землеустрій», закону України «Про охорону земель» та інших нормативно-правових документів [5, 8, 10, 12–15].

Оптимізація структури ріллі проводилася на земельних ділянках, що надані в оренду в межах Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області.

Результати досліджень

Забарська сільська рада розташована в центральній частині Андрушівського району на південному сході від адміністративного центру. Загальна площа території – 1631,26 га. Дане землекористування знаходиться у південно-східній частині Житомирської області в зоні Лісостепу, Лісостеповій Правобережній провінції, Андрушівському природно-сільськогосподарському районі.

Територія характеризується сприятливими для рослинництва погодними умовами. Зокрема тривалість безморозного періоду складає 180 – 190 днів. У середньому за рік випадає 607 мм атмосферних опадів, найменше – у лютому, найбільше – в липні.

Склад сільськогосподарських угідь території представлений наступними категоріями: рілля (1135,57 га), пасовища (6,85 га), сіножаті (35,36 га) та багаторічні насадження (25,89 га). Сільськогосподарські землі в цілому займають практично всю територію Забарської сільської ради (73,8%), (табл. 1).

Таблиця 1. *Характеристика існуючого стану землекористування Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області (2017 р.)

Склад сільськогосподарських земель	Площа	
	га	%
Всього земель, га	1631,26	-
Сільськогосподарські угіддя, га у тому числі:	1203,67	73,8
Рілля	1135,57	94,4
Пасовища	6,85	0,6
Сіножаті	35,36	2,9
Багаторічні насадження	25,89	2,1

* - статистичні дані Держгеокадастру, 2017 р.

Провівши експлікацію земель території Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області, було констатовано, що територія землеволодіння має дуже строкатий ґрунтовий покрив, який

представлений ґрунтами перехідної зони між Поліссям і Лісостепом. Зокрема, тут наявні лучні ґрунти, в тому числі лучно-чорноземні та лучно-болотні, дернові глейові та дерново-підзолисті ґрунти, сірі ґрунти, та їх відміни (ясно-сірі та темно-сірі опідзолені), а також чорноземи типові.

Найбільшу площу займають ясно-сірі та сірі опідзолені ґрунти – 350,8 га, що складає 29,0 %

від загальної території угідь. По всій території розкидані контури темно-сірих опідзолених ґрунтів – 305,5 га, що становить 25,0 % загальної площі угідь. Загалом такі ґрунти є придатними для вирощування основних сільськогосподарських культур (рис 1).

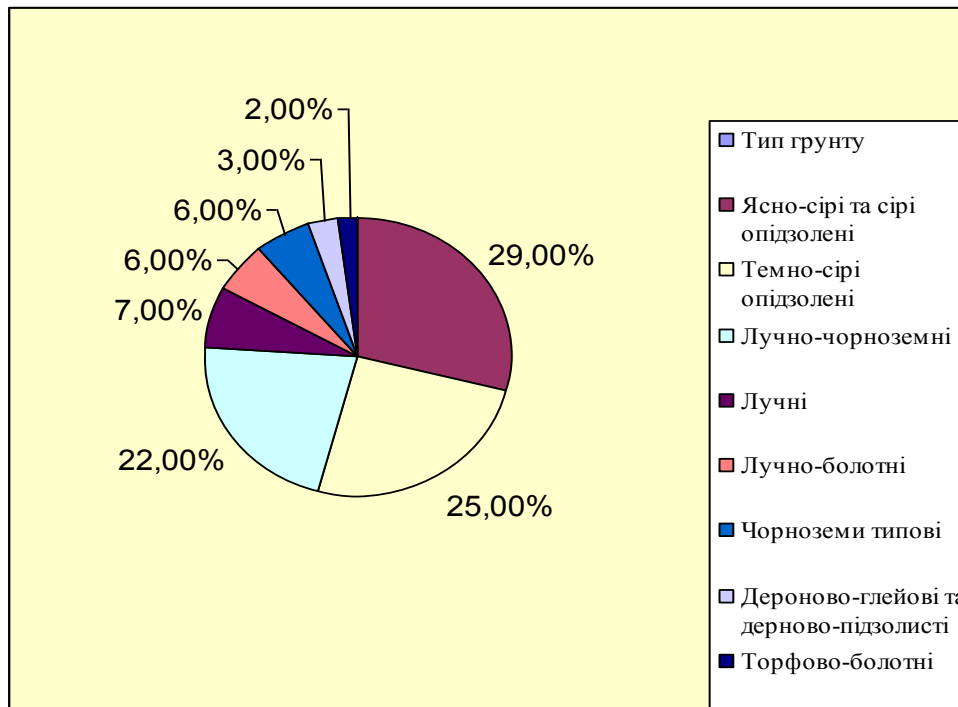

Рис. 1. Структура ґрунтів території Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області (2017 р.).

Проте під ріллею нами були виявлені перезволожені ґрунти, непридатні для сільськогосподарського виробництва, площа яких становить 129,58га. Зокрема, це лучно-болотні, мулуватоболотні і торфуватоболотні, дернові глейові, торфово-болотні, ясно-сірі і сірі опідзолені глейові ґрунти. Рациональним є використовувати такі ґрунти для сінокошіння або випасання худоби (рис. 1).

Враховуючи це, їх було трансформовано у сіножаті та пасовища. При цьому площа орних земель зменшилась до 1048,0 га, площа сіножатей збільшилася до 78,8 га, а площа пасовищ збільшилася до 50,9 га. У даному землекористуванні трансформація відбулася односторонньо – з ріллі в сіножаті та пасовища, трансформування у зворотному напрямку є недоцільним за наявних ґрунтових відмінах під існуючими кормовими угіддями.

В результаті трансформації угідь їх якісний склад залишився незмінним, на відміну від кількісного. На території Забарської сільської ради після виведення з користування непридатних для оранки земель, рілля зменшилась з 94,3% до 87,0%, сіножаті збільшили з 2,9% до 6,5%, пасовища – з 0,6% до 4,4%, багаторічні насадження залишилися незмінними та склали 2,1% (рис. 2).

В результаті трансформації угідь орні землі Забарської сільської ради склали 1048,0 га. Враховуючи ґрунтово-кліматичні умови досліджуваної території та господарську спеціалізацію Андрушівського району, було запроєктовано дев'ятипольну зерно-просапну сівозміну із середнім розміром поля 116,4 га (табл. 2, рис. 3).

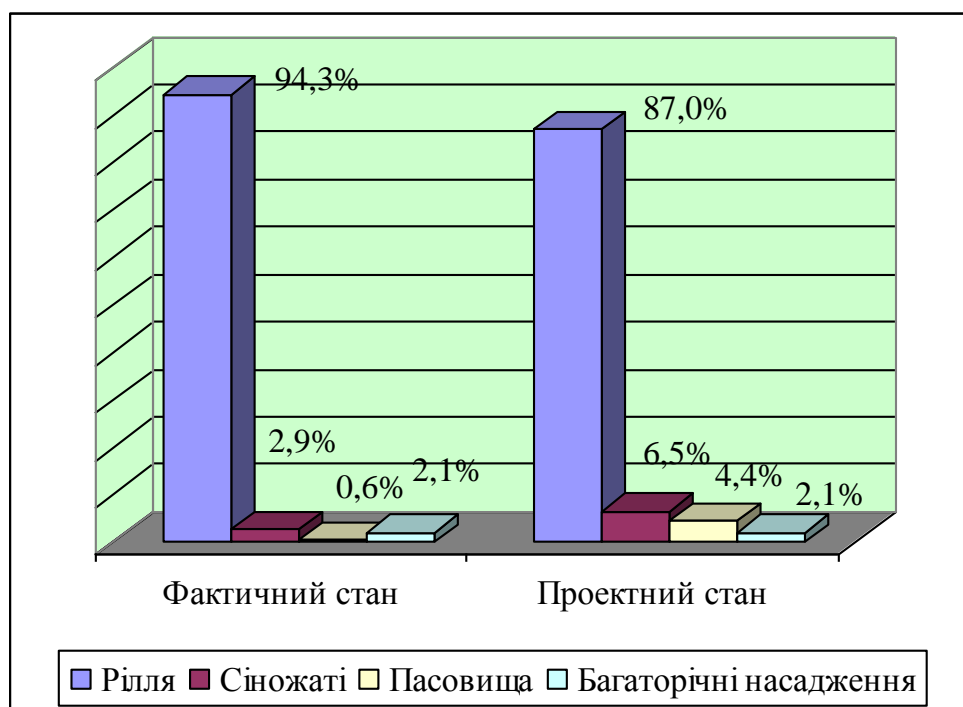

Рис. 2. Зміна структури угідь Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області (2017 р.).

Для природно-сільськогосподарської зони Лісостепу рекомендовані відповідні співвідношення культур у сівозміні. Так, зернові та зернобобові мають складати 25–95% від загальної кількості культур; технічні культури – 5–30% (у тому числі соняшник – 5–9%); картопля та овочево-баштанні культури – 3–5%;

кормові культури – 10–75% (у тому числі багаторічні трави – 10–50%).

Згідно з нашим проектом щодо впорядкування орних земель території Забарської сільської ради технічні культури становлять 20,0% (у тому числі соняшник – 10%) у структурі сівозміни, кормові культури 35,0% (у тому числі багаторічні трави 25,0%), (табл.2).

Таблиця 2. Чергування культур у сівозміні, рекомендованій для території землекористування Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області (2017 р.)

№ поля	Польова зернопросапна сівозміна
1	багаторічні трави (люцерна)
2	пшениця озима
3	буряк цукровий
4	соя
5	пшениця озима
6	кукурудза на зерно
7	горох
8	соняшник
9	ячмінь з підсівом багаторічних трав (люцерни)

Прогнозування вмісту гумусу в сівозміні спрямоване на забезпечення бездефіцитного сальдо балансу, тобто для запобігання втрат органічної речовини в ґрунтах (табл.3). Утворення та мінералізацію гумусу за період ротації культур розраховували за методом О.М.

Ликова (1977 р.). Вихідні дані для обрахунків балансу гумусу брали із агрохімічних карт Забарської сільської ради, а систему удобрення – із технології вирощування культур на території земельного масиву.

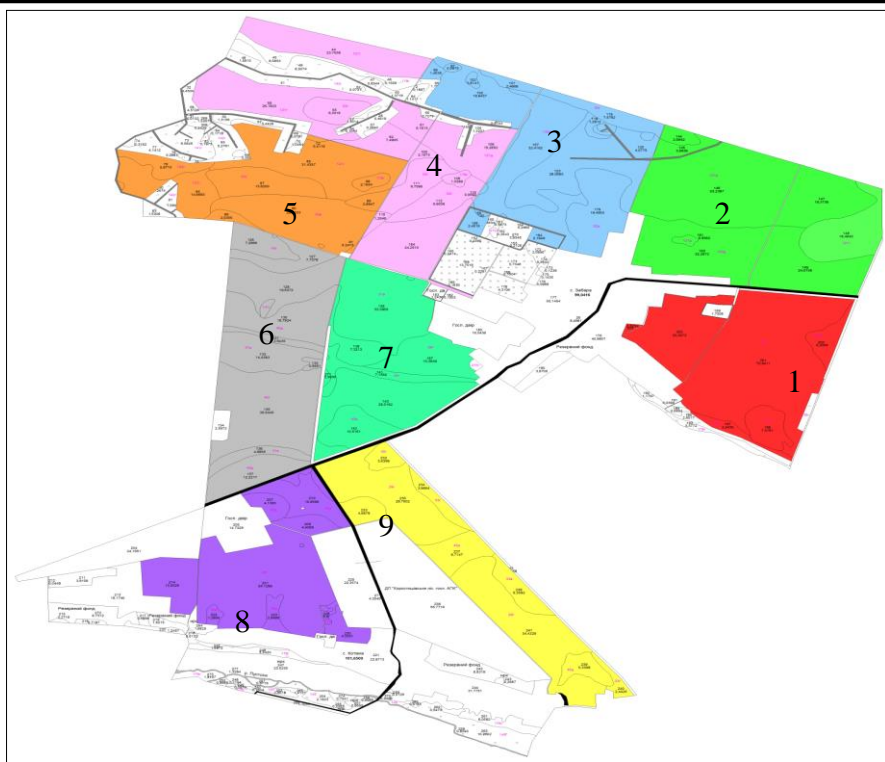

Рис. 3. Схема запроєктованих полів сівозміни (2017 р.)

Зокрема для культур запроєктованої сівозміни внесення мінеральних добрив є наступним: озима пшениця – $N_{110}P_{80}K_{80}$; цукровий буряк – $N_{120}P_{70}K_{80}$; ячмінь ярій – $N_{50}P_{60}K_{40}$; горох – $N_{70}P_{70}K_0$; люцерна – $N_{45}P_{50}K_{50}$; кукурудза на зерно – $N_{100}P_{60}K_{50}$; соя – $N_{90}P_{70}K_{70}$;

соняшник – $N_{100}P_{60}K_{50}$. Щодо органічних добрив, то їх рекомендовано вносити під цукровий буряк та соняшник у нормі 40т/га, а також під кукурудзу на зерно (30 т/га) для отримання бездефіцитного балансу гумусу.

Таблиця 3. Розрахунковий баланс гумусу запроєктованої сівозміни Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області

Культура	Пшениця озима	Буряк цукровий	Ячмінь ярій	Горох	Люцерна	Пшениця озима	Кукурудза на зерно	Соя	Соняшник
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Площа, га	116,4	116,4	116,4	116,4	116,4	116,4	116,4	116,4	116,4
Урожайність, ц/га	55,6	264,4	25,9	15,6	37,4	55,6	49,6	16,1	24,1
Винос азоту урожаєм, кг/га	166,9	156,0	90,6	0	97,2	166,9	168,8	0	144,5
Поправка на склад ґрунту	1,1	1	1	1,1	1,1	1,1	1	1	1
Поправка на культуру	1,2	1,6	1,2	1,2	1	1,2	1,6	1	1,6
Винос з урахув. поправок, кг/га	220,4	249,6	108,7	0	106,9	220,4	270,0	0	231,3
Дефіцит азоту під с.-г. культ., кг/га	143,3	134,1	71,6	-8,0	-19,0	143,3	178,4	-55,0	129,8
Мінералізація гумусу, т/га	2,5	2,3	1,2	0	0	2,5	3,1	0	2,2

Закінчення таблиці 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Надійшло азоту з мін. та орг. добривами, кг/га	55,0	110,0	30,0	0	22,5	55,0	87,5	45,0	100
Надійшло азоту з росл. рештками, кг/га	22,0	5,5	7,1	8,0	103,4	22,0	4,1	10,0	1,5
Кількість рослин. решток, ц/га	133,5	21,1	28,4	26,5	58,6	133,5	102,7	33,3	37,8
Коефіцієнт гуміфікації	0,15	0,05	0,15	0,15	0,18	0,15	0,18	0,15	0,18
Всього утв. гумусу з урахув. внесен. добрив, т/га	2,0	1,9	0,5	0,4	1,1	2,0	3,2	0,5	2,4
Баланс гумусу за культурами, т	-52,3	-51,3	-93,7	46,5	123,0	-52,3	12,4	58,6	24,3
Баланс гумусу за ротацію, т	15,2								

За допомогою обрахунків було встановлено, що баланс гумусу на території Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області, при запровадженні запропонованої сівоzmіни, буде позитивним, так як його накопичення перевищуватиме витрати. В цілому з усієї площі при вирощуванні запропонованих культур за період ротації кількість гумусу збільшиться на 15,2 т, що свідчить про бездефіцитний його баланс (табл. 3).

Нашими дослідженнями була встановлена також розрахункова економічна ефективність запроєктованої сівоzmіни. В розрахунках

враховували прибуток від реалізації як основної, так і побічної продукції. В результаті найбільший валовий збір можна отримати від вирощування пшениці озимої на зерно, що становить 1331,6 тис. грн, на соломі – 9,5 тис. грн. Деяко менший прибуток дає вирощування сої (44,4 тис. грн та 1,4 тис. грн відповідно). Економічно ефективним є виробництво цукрового буряка. За урожайності 26,4 т/га можна отримати дохід у 120,5 тис. грн з площі поля 116,4 га (табл. 4).

Таблиця 4. Розрахункова економічна ефективність запроєктованої сівоzmіни Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області

Культура	Вид продукції	Урожайність, т/га	Площа посіву, га	Валовий збір, т	Порівняльна ціна, грн	Валова продукція, тис. грн
Пшениця озима	зерно	5,5	232,9	129,6	102,6	1331,6
	солома	5,0	232,9	116,6	8,2	9,5
Соя	зерно	1,6	116,4	18,8	236,3	44,4
	солома	1,5	116,4	16,9	8,2	1,4
Горох	зерно	1,6	116,4	18,2	106,3	19,4
	солома	1,4	116,4	16,3	8,2	1,3
Буряк цукровий		26,4	116,4	307,9	39,1	120,5
Кукурудза	зерно	4,9	116,4	57,8	107,3	62,0
	зелена маса	5,9	116,4	69,4	8,0	5,6
Люцерна	сіно	3,7	116,4	43,5	17,1	7,4
Соняшник	зерно	2,4	116,4	28,1	284,2	79,7
Ячмінь ярий	зерно	2,6	116,4	30,1	95,4	28,8
	солома	2,3	116,4	27,1	8,2	2,2
Всього			116,4			5152,9
Виробництво валової продукції на 1 га сільськогосподарських угідь, грн						4916,7 грн

Досить ефективним є впровадження у сівозміну кукурудзи на зерно (62,0 тис. грн) та соняшнику (79,7 тис. грн). Загалом виробництво валової продукції з усієї площі орних земель (1048,0 га) склало 5152,9 тис. грн, а з одного гектара ріллі – 4,9 тис. грн (табл. 4).

Висновки та перспективи подальших досліджень

Отже, в результаті наших досліджень було проведене впорядкування орних земель на території Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області. В результаті трансформації сільськогосподарських угідь території землекористування орні землі зменшилися із 94,3 % до 87,0 % за рахунок виведення з ріллі непридатних для вирощування заболочених земель та переведення їх в інші категорії угідь. Як наслідок, сіножаті збільшилися з 2,9 % до 6,5 %, пасовища – з 0,6 % до 4,4 %, багаторічні насадження залишилися незмінними та склали 2,1 %.

Враховуючи придатність ґрунтів та переважно зернову спеціалізацію району, була запроєктована дев'ятипільна зерно-просапна сівозміна із середнім розміром поля 116,4 га. При впровадженні запропонованої сівозміни у виробництво валовий збір продукції з 1 га становитиме 4,9 тис. грн, що підтверджує її економічну ефективність. Також доведена екологічна ефективність запроєктованої сівозміни, що підтверджується позитивним розрахунковим балансом гумусу за період ротації культур.

Перспективою подальших досліджень є вивчення складу несільськогосподарських угідь та їх структури на території Забарської сільської ради Андрушівського району Житомирської області.

References

1. Analytical database of soils of Europe. Available at: <http://www.un.org>.
2. Bulygin, S.Yu. (2005). Formuvannya ekologichno stalyh landshaftiv [The formation of environmentally sustainable landscapes]. Kyiv: Yrozhay [in Ukrainian].
3. Danylenko A. S., & Bilyk Yu. D. (2006). Formuvannya rynku zemli v Ukraini [Formation of the land market in Ukraine]. Kyiv: Urozhay [in Ukrainian].

4. Dobryak D. S., & Martunov A. H. (2006). Zemleystriy – naukova osnova racionalnogo vukorustannya ta ohoronu zemelnyh resursiv [Land management is the scientific basis of rational use and protection of land resources]. *Zemleustrii ta kadastr*, 1, 10–16 [in Ukrainian].

5. Zemelnyi kodeks Ukrainy [Land Code of Ukraine]. № 2768-III. (2001). Retrieved from <http://rada.gov.ua>.

6. Pro derzhavnyi kontrol za vykorystanniam ta okhoronoiu zemel [On State Control over the Use and Protection of Land]. №963-IV. (2003). Retrieved from <http://rada.gov.ua>.

7. Pro zemleustrii [On Land Management]. № 858-IV. (2003). Retrieved from <http://rada.gov.ua>.

8. Pro okhoronu zemel [On the Protection of Land]. № 962-IV. (2003). Retrieved from <http://rada.gov.ua>.

9. Khorchinska, O. A. (2008). Roduchist gruntiv: socialno-ekonomichna ta ekologichna sutnist [Soil fertility: socio-economic and ecological nature]. Kyiv: NNC IAE [in Ukrainian].

10. Khryvov, V. M. (2006). Ekologichno bezpechne zemlekorystyvannay Lisiostepy Ukrainu [Ecologically safe land use of the forest-steppe of Ukraine]. Kyiv: Yrozhay [in Ukrainian].

11. Derzhavne ahentstvo zemelnykh resursiv Ukrainy (2013). Metodichni rekomendatsii shchodo rozroblennia proektiv zemleustroi, shcho zabezpechiut ekoloho-ekonomichne obgruntuvannia sivozminy ta vporiadkuvannia uhid [Methodical recommendations for the development of land management projects, that provides ecological and economic substantiation of crop rotation and landscaping]. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/FIN93588.html.

12. Novakhovskiy L. Ya., Tretyak, A. M., & Dobryak D. S. (2001). Zemelna reforma i zemleystriy v Ukraini [Land reform and land management in Ukraine]. Kyiv: Instytut zemleustroi UAAN [in Ukrainian].

13. Novakhovskiy L. Ya. [Ed.] (2008). Normatyvy zemlekorystuvannya [Land use standards]. Kyiv: Avhust treid [in Ukrainian].

14. Pankhiv, Z. P. (2008). Zemelni resursu [Land resources]. Lviv: LNU [in Ukrainian].

15. Tretyak, A. M. (2008). Zemleyporyadne proektuvannya: teoretichni osnovu ta terytorialnyi zemleustriy [Land design: theoretical foundations and territorial land management]. Kyiv: CZRU [in Ukrainian].

**ORGANIZING LANDING IN THE
ZABARSKYA RURAL COUNCIL
TERRITORY OF ANDRUSHIVKA AREA OF
ZHYTOMYR REGION**

I. Karas, N. Trofymenko, T. Kotkova

*e-mail: iraver@ukr.net,
tetjana.kotkova@gmail.com,
trofimenko.nadia.v.@gmail.com*

Zhytomyr National Agroecological University
Stary Boulevard, 7, Zhytomyr, 10002, Ukraine

As a result of exploration of the Zabarska rural council's lands of Andrushivka district of Zhytomyr region, it was established that the total land tenure is 1631,3 hectares. The composition of agricultural lands of land use is represented by the following categories: arable land (1135,57 hectares), pasture (6,85 hectares), hayfields (35,36 hectares) and perennial plantations (25,89 hectares). The agricultural land as a whole occupy practically the whole territory of the Zabarska rural council (73,8%). The ground cover is represented by the soil of the transition zone between the Polissya and the Forest-steppe. In particular, there are available meadow soils, including meadow chernozem and meadow marsh, turf pond and soddy pitted soils, gray soils, and their abandonments (light gray and dark gray pitted), as well as typical black earths. It has been determined that inappropriate poured soils (129,6 hectares) were used to grow crops, which is inefficient and economically unprofitable. In particular, these are meadow marsh, muddy-marsh and peat-marsh, turf gluten, peat-marsh, clear-gray and gray pitted gluten soils. Taking into account this, we have been organizing arable lands in the territory of the Zabarska rural council of Andrushivka district of Zhytomyr region. The transformation of agricultural land into land use has taken place, as a result of which the arable land in the structure of the land has decreased from 94,3% to 87,0% due to the withdrawal of arable land unsuitable for the cultivation of wetlands and their transfer to other categories of land. As a result, the grasslands increased from 2,9% to 6,5%, pastures – from 0,6% to 4,4%, perennial plantings remained unchanged and accounted for 2,1%. Taking into account the suitability of soils and mainly grain specialization of the area, 9-way grain grazing crop rotation with an average field size of 116,4 hectares was designed. The economic efficiency of the planned crop rotation was determined. In general, gross production from the total area (1048,0

hectares) amounted to 5152,9 thousand UAH, and from one hectare of arable land – 4,9 thousand UAH.

Keywords: ordering, arable land, crop rotation, land, project.

**УПОРЯДОЧЕНИЕ ПАХОТНЫХ
ЗЕМЕЛЬ НА ТЕРРИТОРИИ ЗАБАРСКОГО
СЕЛЬСКОГО СОВЕТА АНДРУШЕВСКОГО
РАЙОНА ЖИТОМИРСКОЙ ОБЛАСТИ**

**И. Ф. Карась, Н. В. Трофименко,
Т. М. Коткова**

*e-mail: iraver@ukr.net,
tetjana.kotkova@gmail.com,
trofimenko.nadia.v.@gmail.com*

Житомирский национальный
агроэкологический университет

Старый бульвар, 7, м. Житомир, 10008, Украина

В результате экспликации земель территории Забарского сельского совета Андрушевского района Житомирской области было установлено, что в целом территория землевладения составляет 1631,3 га. Состав сельскохозяйственных угодий территории землепользования представлен следующими категориями: пашня (1135,57 га), пастбища (6,85 га), сенокосы (35,36 га) и многолетние насаждения (25,89 га). Сельскохозяйственные земли в целом занимают практически всю территорию Забарского сельского совета (73,8 %). Почвенный покров угодий представлен почвами переходной зоны между Полесьем и Лесостепью. В частности, здесь имеются луговые почвы, в том числе лугово-черноземные и лугово-болотные, дерновые глеевые и дерново-подзолистые почвы, серые почвы, и их отмены (светло-серые и темно-серые оподзоленные), а также черноземы типичные. Определено, что для выращивания сельскохозяйственных культур использовались непригодные переувлажненные почвы (129,6 га), что является нерациональным и экономически невыгодным. В частности, это щелочно-болотные, иловато-болотные и торфовато-болотные, дерновые глеевые, торфяно-болотные, светло-серые и серые оподзоленные глинистые почвы. Учитывая это, нами было проведено упорядочение пахотных земель на территории Забарского сельского совета Андрушевского района Житомирской области. Осуществлена трансформация сельскохозяйственных угодий территории землепользования, в результате которой

пахотные земли в структуре угодий уменьшились с 94,3% до 87,0% за счет вывода из пашины непригодных для выращивания заболоченных земель и перевода их в другие категории угодий. Как следствие, сенокосы увеличились с 2,9% до 6,5%, пастбища – с 0,6% до 4,4%, многолетние насаждения остались неизменными и составили 2,1%. Учитывая пригодность почв и преимущественно зерновую специализацию района, была запроектирована девятипольный зернопросапной севооборот со средним размером поля 116,4 га. Была

определена экономическая эффективность запроектированного севооборота. В целом производство валовой продукции со всей площади пахотных земель (1048,0 га) составило 5152,9 тыс. грн, а с одного гектара пашины – 4,9 тыс. грн.

Ключевые слова: благоустройство, пахотные земли, севооборот, угодья, проект.